

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КОЛОМІЄЦЬ ВЛАДИСЛАВ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 342.97

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ
УКРАЇНИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Тернопіль – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Тернопільському національному економічному університеті

Науковий керівник: кандидат юридичних наук
Банах Сергій Володимирович,
декан юридичного факультету Західноукраїнського національного університету.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Соболь Євген Юрійович,
завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка;

кандидат юридичних наук
Мартинюк Олександр Григорович,
кандидат юридичних наук, начальник відділу забезпечення діяльності в сфері запобігання та протидії корупції Хмельницької обласної прокуратури.

Захист відбудеться «19» грудня 2020 року о 12-30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.04 у Західноукраїнському національному університеті за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Західноукраїнського національного університету за адресою: 46009, м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «19» листопада 2020 року

**Т. в. о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради**

В. В. Савенко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Система правоохоронних органів держави є центральним механізмом гарантування реалізації конституційних прав і свобод людини і громадянина, дотримання принципу і режиму законності, правопорядку, практичної реалізації концептів верховенства права, рівності прав людини і громадянина. Визначальною рисою сучасного етапу розвитку України є реформування різних сфер соціального життя, насамперед у сфері правоохоронної діяльності. Удосконалення діяльності правоохоронних органів в умовах сучасних внутрішніх і зовнішніх викликів національній безпеці, приведення їх у відповідність до сучасних реалій суспільних відносин, стандартів розбудови демократичної правової держави і становлення громадянського суспільства є центральним елементом комплексних реформ, яких давно потребують українське суспільство і держава. Ключові виклики, які сьогодні стоять перед органами правоохоронної системи України, безпосередньо пов'язані з їх спроможністю забезпечити захист прав і свобод громадян, здатністю протистояти системі злочинності й іншим негативним соціальним явищам. Не стала винятком діяльність органів правопорядку в Збройних Силах України, в структурі яких теж відбувається реформування.

Одними з основних засад функціонування Збройних Сил України є верховенство права, законність та гуманність, повага до людини та її конституційних прав і свобод, додержання військової дисципліни і виховання військовослужбовців на патріотичних, бойових традиціях українського народу. Відтак, особливий науковий і практичний інтерес становить дослідження адміністративно-правових механізмів забезпечення правопорядку у Збройних Силах України. До того ж в умовах агресії Російської Федерації проти України на Донбасі, проведення Операції об'єднаних сил на сході України, окупації територій Автономної Республіки Крим і міста Севастополя, зростання кількості військовослужбовців і правопорушень у військовій сфері викликом стає забезпечення належного рівня правопорядку у Збройних Силах України. Одним із шляхів його досягнення є комплексний аналіз правової природи, витоків формування, стану нормативно-правової бази та організаційно-правового забезпечення, шляхів реформування органів правопорядку в Збройних Силах України з урахуванням міжнародного досвіду.

Додаткової актуальності темі надає недостатня увага з боку вчених до її наукової розробки. У справі визначення завдань і функцій органів правопорядку у Збройних Силах України, насамперед Військової служби правопорядку, їх взаємодії з іншими правоохоронними органами, залишається багато нез'ясованих питань. Теоретичні аспекти організації та функціонування правоохоронних органів та органів правопорядку в роботі представлені через аналіз наукових робіт В. О. Боняка, О. В. Вакарова, Й. І. Горінецького, О. Ф. Кобзара, А. М. Клочка, А. М. Куліша, А. М. Кучука, К. Ю. Мельника,

Ю. Г. Мороза, Т. О. Пікулі, М. В. Руденка, О. В. Тюріної, В. А. Хрідочкіна, О. С. Шоптенка, Н. М. Ярмиша, інших.

Проблемні аспекти забезпечення правопорядку в Збройних Силах України досліджували ряд науковців, зокрема, В. М. Богуцький, М. Я. Голомша, С. І. Дячук, М. І. Карпенко, В. П. Козачук, М. М. Куцин, С. М. Мельник, О. М. Сарнавський, Г. П. Серета та ін. Водночас питання адміністративно-правових основ функціонування і діяльності Військової служби правопорядку у Збройних Силах України в науковій літературі досліджені недостатньо. Відзначимо напрацювання І. В. Дроздової, М. В. Коваліва, О. П. Котляренко, І. О. Остапенка, Б. М. Ринажевського, М. С. Туркота. Відсутні монографічні дослідження із вказаної проблеми. Тому потреба формування науково-методологічних основ забезпечення правопорядку у Збройних Силах України, розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення законодавчого забезпечення та організаційно-правових механізмів функціонування Військової служби правопорядку на шляху до створення військової поліції за євроатлантичними стандартами обумовлює актуальність теми дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до: пунктів 4.2. і 4.4. розділу 4 Стратегії національної безпеки України, схваленої Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 6 травня 2015 року № 287/2015; статей 17, 47, 50 Воєнної доктрини України, схваленої Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» від 24 вересня 2015 року № 555/2015; пунктів 1 і 4 розділу 3 Стратегії сталого розвитку, схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015; тематики науково-дослідної роботи кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Західноукраїнського національного університету.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі положень правових норм, наукових напрацювань, врахування міжнародного досвіду розкрити адміністративно-правові аспекти забезпечення правопорядку в Збройних Силах України.

Мета дослідження зумовила необхідність постановки та розв'язання таких наукових завдань дослідження:

- проаналізувати сутність поняття «правоохоронні органи» та «органи правопорядку», правовий статус органів правопорядку Збройних Сил в структурі правоохоронної системи України;
- розглянути історико-правові передумови формування органів правопорядку в Збройних Силах України;
- охарактеризувати нормативно-правові засади функціонування, компетенцію, завдання і функції Військової служби правопорядку у Збройних Силах України;

- з'ясувати організаційно-правові особливості забезпечення правопорядку у Збройних Силах України;
- здійснити аналіз правового регулювання міжнародного співробітництва України щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері;
- визначити шляхи впровадження міжнародного досвіду організації правопорядку в Збройних Силах України;
- сформулювати пропозиції щодо нормативно-правового та організаційно-правового вдосконалення діяльності органів правопорядку Збройних Сил України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у зв'язку з реалізацією адміністративно-правових механізмів забезпечення правопорядку в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові аспекти забезпечення правопорядку в Збройних Силах України.

Методи дослідження. Під час дослідження використано такі групи методів наукового пізнання: загальнонаукові (діалектичний, системно-структурний, історичний, логіко-семантичний, формально-логічний, соціологічний і статистичний, прогнозування і моделювання) та спеціально-наукові методи (формально-догматичний, порівняльно-правовий, тлумачення норм права).

Застосування діалектичного та системно-структурного методів дозволило проаналізувати сучасні наукові підходи до сутності понять «правоохоронні органи», «система правоохоронних органів», «органи правопорядку», з'ясувати правовий статус органів правопорядку Збройних Сил в структурі правоохоронної системи України (1.1.). Історичний метод дав можливість проаналізувати досвід формування і діяльності органів військового правопорядку у різні періоди історії держави і права України від найдавніших часів до початку ХХІ століття (1.2.). Логіко-семантичний метод використано у процесі дослідження характеристики сутності органів правопорядку, механізмів організації і функціонування, компетенції, завдань та функцій Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (1.1., 2.1., 2.2.). Формально-логічний метод застосовано при аналізі змісту національних та іноземних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів правопорядку у Збройних Силах (розділ 3). Використання соціологічного методу і статистичних даних відіграло допоміжну роль при дослідженні кількісних параметрів організації і діяльності Військової служби правопорядку (розділ 2). Методологія прогнозування і моделювання дозволила окреслити основні необхідні новели до законодавства України про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України з огляду на продовження процесу розробки проекту Закону України «Про Військову поліцію» (2.1., 2.2., 3.2.).

Спеціально-юридичні методи, формально-догматичний і метод тлумачення норм права застосовано при розкритті нормативно-правових засад організації, функціонування і компетенції Військової служби правопорядку у

Збройних Силах України, аналізі досвіду зарубіжних країн щодо правового забезпечення діяльності військової поліції (розділи 2 і 3). Використання порівняльно-правового методу дало можливість пізнати міжнародний досвід забезпечення правопорядку у Збройних Силах (3.1., 3.2.).

Теоретичною основою дослідження стали наукові розробки українських та зарубіжних вчених з проблем теорії та історії держави і права, адміністративного права і процесу, теорії правоохоронної діяльності тощо.

Емпіричну базу дослідження сформували офіційні статистичні дані діяльності Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у період 2014–2020 рр., організаційної та управлінської діяльності у Військовій службі правопорядку у Збройних Силах України та інших правоохоронних органах.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є комплексним дослідженням адміністративно-правових аспектів забезпечення правопорядку в Збройних Силах України, в результаті якого сформульовано ряд наукових положень, що виносяться на захист.

Уперше:

– комплексно проаналізовано особливості організації та функціонування органів правопорядку в Збройних Силах України на прикладі Військової служби правопорядку в контексті розробки законодавства про військову поліцію;

– розкрито історико-правові передумови формування органів правопорядку в Збройних Силах України від найдавніших часів до початку ХХІ століття;

– запропоновано створити трьохрівневу структуру військових судів (перша, апеляційна та касаційна інстанції) як систему спеціалізованих судів у судовій системі України з вирішення кримінальних та адміністративних справ, розгляду справ про адміністративні правопорушення військовослужбовців, а також військової поліції;

– окремо досліджено досвід міжнародного співробітництва України щодо забезпечення правопорядку у Збройних Силах та сформульовано рекомендації щодо впровадження конкретних здобутків зарубіжних країн у цій сфері з огляду на необхідність створення військової поліції в Україні;

– запропоновано визначення поняття «правове регулювання міжнародного співробітництва України щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері» як систему нормативно-правових актів та адміністративно-правових механізмів, що комплексно впорядковують процедури організації співпраці Збройних Сил України з відповідними органами інших держав, міжнародними організаціями з метою досягнення спільних цілей щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері.

Удосконалено:

– визначення правового статусу Військової служби правопорядку у Збройних Силах України як спеціального правоохоронного формування, призначеного для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед

військовослужбовців Збройних Сил України, яке є елементом підсистеми органів правопорядку в системі правоохоронних органів України і наділене спеціальним організаційно-правовим статусом;

- твердження про необхідність формування цілісної системи військової юстиції шляхом відновлення військового судочинства і налагодження взаємодії військових судів, Військової служби правопорядку та інших органів правопорядку в Збройних Силах України;

- висновок про те, що позбавлення Військової служби правопорядку у Збройних Силах України прав на проведення досудового розслідування кримінального правопорушення суттєво знижує ефективність та оперативне розслідування військових злочинів чинною системою правоохоронних органів;

- обґрунтування пропозицій про доповнення завдань і функцій Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, зокрема, щодо виконання слідчих та оперативно-розшукових функцій, провадження досудового розслідування корупційних злочинів, вчинених посадовими особами і командуванням Збройних Сил України при виконанні ними службових обов'язків у розташуванні військової частини або на військових об'єктах, що особливо актуально в умовах ліквідації військової прокуратури;

- обґрунтування твердження про те, що важливим засобом забезпечення режиму законності і правопорядку як метою діяльності Військової служби правопорядку є правова робота, яка проводиться в частинах і підрозділах Збройних Сил України.

Набули подальшого розвитку:

- визначення термінів «правоохоронні органи», «правоохоронна система», «правоохоронна діяльність», «правовий порядок», «органи правопорядку», «військовий правопорядок»;

- аналіз правового забезпечення функціонування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у відповідності з чинним законодавством України;

- обґрунтування доцільності реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України до рівня Військової поліції України;

- розгляд основних шляхів формування режиму законності і правопорядку в Збройних Силах України, якими є: правове виховання; видання наказів та інших правових актів; постійний контроль і перевірка виконання розпоряджень; розгляд пропозицій, заяв, скарг; проведення службового розслідування; притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності;

- висновки про те, що в результаті активної співпраці Військової служби правопорядку у Збройних Силах України з військовою поліцією ряду зарубіжних країн українські військовослужбовці удосконалюють знання і навички, що дозволяють успішніше виконувати покладені завдання та уможливають інтеграцію в систему Військової поліції НАТО.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені в роботі положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані:

– у науково-дослідній діяльності – для подальших наукових розробок адміністративно-правового забезпечення діяльності органів правопорядку в Збройних Силах України;

– у правотворенні – у процесі вдосконалення законодавства України у сфері забезпечення правопорядку у Збройних Силах;

– у правозастосовчій діяльності – у практичній діяльності підрозділів Військової служби правопорядку та інших органів правопорядку у Збройних Силах України;

– у навчальному процесі – при розробці підручників і навчальних посібників, навчально-методичних матеріалів та під час викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Правові інституції», «Історія держави і права України» та ін. (акт про впровадження у навчальний процес Західноукраїнського національного університету від 04.09.2020 року).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням, містить власні авторські висновки і практичні рекомендації. Усі праці виконано без співавторства.

Апробація результатів дослідження. Дисертаційне дослідження обговорене на міжкафедральному семінарі Тернопільського національного економічного університету.

Теоретичні та практичні положення і висновки дисертації обговорювались на міжнародних науково-практичних конференціях: Міжнародна наукова конференція «Тенденції реформування правової системи України і країн світу: правові, психологічні та соціокультурні аспекти» (Тернопіль, 5–6 листопада 2019 року); Міжнародна науково-практична конференція «Стратегія розвитку держави в умовах новітніх викликів міжнародному порядку: політичний, правовий, економічний, гуманітарний, екологічний виміри» (Тернопіль, 5 травня 2020 року); Міжнародна наукова Інтернет-конференція «Актуальні дослідження правової та історичної науки». (Київ, 17 вересня 2020 року).

Публікації. Основні положення і висновки дисертації опубліковано у восьми наукових публікаціях, з яких: 5 статей у вітчизняних фахових та зарубіжних наукових періодичних виданнях та виданнях, які індексуються в зарубіжних наукометричних базах; 3 тез доповідей на міжнародних наукових конференціях.

Структура роботи. Дисертація складається з анотації, змісту, вступу, трьох розділів, які об'єднують шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 204 сторінки, з яких – список використаних джерел містить 221 найменування і викладений на 24 сторінках, 3 додатки на 5 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, вказано на її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, охарактеризовано основні методи дослідження. Визначено його мету, завдання, об'єкт і предмет, сформульовано положення, що містять наукову новизну, висвітлено практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дисертації.

Розділ 1 «Теоретико-правові аспекти забезпечення правопорядку у Збройних Силах України» складається з двох підрозділів.

Підрозділ 1.1. «Органи правопорядку Збройних Сил в структурі правоохоронної системи України» присвячено аналізу сучасних наукових підходів провідних вчених до сутності понять «правоохоронні органи» та «органи правопорядку», правового статусу органів правопорядку Збройних Сил України в структурі правоохоронної системи держави.

У науковій літературі наявна суперечність і загальна невизначеність щодо змісту і співвідношення термінів «правоохоронні органи» та «органи правопорядку». Автор підтримує думку дослідників про те, що дані поняття співвідносяться як родові і видові. При цьому вживання терміна «органи правопорядку» («Law Enforcement Agencies») відповідає усталеній міжнародній юридичній термінології. Переважно цим поняттям позначають поліцейські служби, військову поліцію, інші органи, до компетенції яких віднесено слідство та оперативно-розшукову діяльність. Незважаючи на суперечності в наукових колах щодо коректності вживання терміна «орган правопорядку», він увійшов до законодавства України як самостійно (в тексті Конституції України внаслідок змін 2016 року), так у формі терміну «служба правопорядку» (як різновид органу правопорядку), зокрема, в Законі України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» 2002 року.

З'ясовано, що в науковому обігу наявний окремий термін «військовий правопорядок», який трактується як «врегульований нормами законодавства стан суспільних відносин, пов'язаних з проходженням або/та несенням військової служби»¹. Тому одним з суб'єктів правоохоронної діяльності та забезпечення дотримання правопорядку є органи військового правопорядку, представлені насамперед спеціальним профільним формуванням – Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України.

Військова служба правопорядку у Збройних Силах України є важливим суб'єктом реалізації правоохоронної функції держави. На науково-теоретичному та законодавчому рівнях цей підрозділ визнаний невід'ємним елементом підсистеми органів правопорядку в системі правоохоронних органів України. Його спеціальний статус полягає насамперед у підпорядкуванні військовим структурам та пріоритетній належності до системи Збройних Сил

¹ Туркот М.С. Напрями законодавчого регулювання діяльності органів військової юстиції України. *Відродження Українського війська: сучасність та історична ретроспектива*. Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції 1–2 грудня 2016 р. Київ: НУОУ, 2016. С. 118–119.

України. Основне призначення Військової служби правопорядку – забезпечення конституційних прав військовослужбовців і правопорядку у Збройних Силах України, що є важливою складовою їх бойової готовності та боєздатності. Вона наділена значними функціональними обов'язками, але позбавлена повноважень вести досудове слідство, оперативно-розшукову діяльність на користь інших правоохоронних органів (Національної поліції, СБУ, Національного антикорупційного бюро України тощо), що знижує її вплив і ставить у залежність від ефективності діяльності інших органів правопорядку. Тому виникає необхідність у створенні єдиного незалежного правоохоронного органу із функціями забезпечення правопорядку та широкими повноваженнями щодо виявлення, припинення, розслідування і запобігання правопорушень, скоєних військовослужбовцями, яким повинна стати військова поліція.

У підрозділі 1.2. «Передумови формування органів правопорядку у Збройних Силах України» зауважується, що правоохоронні органи ведуть свої витoki з моменту започаткування правоохоронної діяльності інституцій політичної організації суспільства і залежать від рівня розвитку правових норм та механізмів їхньої реалізації. Пройшовши тривалий шлях еволюції на територіях сучасної України, від княжих дружин Київської Русі через козацькі формування і до масштабних реформ початку ХІХ ст., виникли об'єктивні умови для створення і законодавчої регламентації спеціальних армійських підрозділів в системі державної організації Російської та Австро-Угорської імперій – військ внутрішньої варті з властивими їм військовими і поліцейськими функціями, організованими по типу жандармерії. Під час Першої світової війни жандармерія була переведена на становище військової поліції при штабах Збройних Сил. У період революційної боротьби за відновлення державності у 1917–1920 роках різні органи влади України намагалися побудувати оновлену систему правоохоронних органів, яка б відповідала реаліям військового часу.

Після втрати державності УНР у 1920–1921 роках у міжвоєнний період на різних українських землях функціонували військово-правоохоронні формування УРСР, Речі Посполитої, Чехословаччини та Румунії. У радянський період історії України питаннями підтримки порядку і законності, боротьбою з правопорушеннями і злочинами військовослужбовців займалися військові комендатури в гарнізонах. Окреме та вагоме місце в системі військових та правоохоронних органів держави посідали внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ СРСР, які стали одним з підрозділів в системі здійснення тоталітарної політики і репресій комуністичного режиму.

Лише у період незалежності в Україні вдалося створити окрему повноцінну спеціалізовану структуру – Військову службу правопорядку, яка зосередилася на виконанні відповідних функцій.

Розділ 2 «Правовий статус Військової служби правопорядку у Збройних Силах України» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1. «Нормативно-правові засади функціонування, компетенція, завдання і функції Військової служби правопорядку у Збройних Силах України» зазначається, що Військова служба правопорядку виконує великий обсяг правоохоронної діяльності у сфері забезпечення законності й правопорядку у Збройних Силах України. У своїй роботі вона взаємодіє з юридичною службою Міністерства оборони України.

В сучасних умовах реформування правоохоронної системи та розбудови Збройних Сил України на законодавчому рівні ведеться робота щодо створення військової поліції. Визначено, що військова поліція – це військовий правоохоронний орган, який повинен мати розширені функції: забезпечення виконання законодавства військовослужбовцями, військовозобов'язаними та резервістами під час проходження ними військових зборів; запобігання і виявлення кримінальних злочинів та адміністративних правопорушень, вчинених військовослужбовцями, службовцями Міністерства оборони України і Збройних Сил України, їх розкриття, профілактика і припинення; забезпечення безпеки руху військових транспортних засобів, захисту прав, свобод і законних інтересів військовослужбовців; захист військового майна від протиправних посягань; участь у протидії диверсіям і терористичним актам; припинення протиправних дій військовослужбовців і цивільних осіб на військових об'єктах.

До створення військової поліції з метою забезпечення правопорядку в зоні проведення Операції об'єднаних сил (ООС), необхідно на нормативному рівні затвердити положення, відповідно до яких до завдань підрозділів Військової служби правопорядку будуть віднесені: допомога правоохоронним органам у попередженні та оперативному виявленні злочинів, інших правопорушень; контроль за недопущенням втягнення у злочинну діяльність певних категорій осіб, особливо неповнолітніх; створення перешкод росту кримінального насильства та запобігання порушенням прав жителів населених пунктів зони проведення ООС; запобігання корупції та економічним злочинам, зокрема, серед військовослужбовців; протидія незаконному обігу вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин; запобігання та протидія незаконному обігу наркотичних засобів; боротьба з сепаратизмом і тероризмом, активізація роботи з документування осіб, причетних до незаконних озброєних формувань; забезпечення безпеки дорожнього руху і контроль за перевезеннями військовослужбовців, полонених, евакуйованих осіб, вантажів тощо.

У підрозділі 2.2. «Організаційно-правові особливості забезпечення правопорядку у Збройних Силах України» зауважується, що важливим засобом забезпечення режиму законності і правопорядку виступає правова робота, яка проводиться в частинах і підрозділах Збройних Сил України.

Встановлено, що правова робота у Збройних Силах України – це діяльність органів військового управління, посадових осіб, армійської громадськості, військової юстиції, спрямована на зміцнення законності і правопорядку. Основними шляхами формування режиму законності і

правопорядку в Збройних Силах є: правове виховання; видання наказів та інших правових актів; постійний контроль і перевірка виконання розпоряджень; розгляд пропозицій, заяв, скарг; проведення службового розслідування; притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності. На основі аналізу офіційних статистичних даних у період з 2014 до 2020 рр. зроблено висновок про перманентне зниження кількості адміністративних правопорушень, що свідчить про підвищення рівня законності та правопорядку особового складу Збройних Сил України.

Упродовж зазначеного періоду на законодавчому рівні запроваджено ряд новел, які спрямовані на посилення правової роботи в Збройних Силах України та зменшення кількості правопорушень серед військовослужбовців, зокрема: створено органи військової прокуратури (2014 р.); Кодекс України про адміністративні правопорушення доповнено главою 13-Б «Військові адміністративні правопорушення» (2015 р.); затверджено новий напрям наукових досліджень (в межах спеціальності «Право») 2.13 «Право національної безпеки; військове право» (2018 р.). Прийнятий Верховною Радою України 19 вересня 2019 р. законопроект № 1032 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» передбачає ліквідацію військових прокуратур. Збереження системи військових прокуратур фактично втратило доцільність із початком роботи Державного бюро розслідувань та передачі йому повноважень у сфері досудового розслідування військових злочинів.

Необхідним кроком для утвердження режиму законності і правопорядку має стати утворення військових судів як системи спеціалізованих судів у судовій системі України з вирішення кримінальних, адміністративних справ, розгляду справ про адміністративні правопорушення військовослужбовців, а також військової поліції. Тому автором запропоновано модель системи військових судів: перша інстанція – окружні військові суди, апеляційна інстанція – Апеляційний військовий суд регіону, касаційний військовий суд – Судова палата з розгляду справ військовослужбовців Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Касаційною інстанцією для справ про адміністративні порушення військовослужбовців України повинен стати Касаційний адміністративний суд у складі Верховного Суду.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення забезпечення правопорядку у Збройних Силах України» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1. *«Правове регулювання міжнародного співробітництва України щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері»* запропоновано авторський варіант визначення поняття «правове регулювання міжнародного співробітництва України щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері» як системи нормативно-правових актів та адміністративно-правових механізмів, що комплексно впорядковують процедури організації співпраці Збройних Сил України з відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями з метою досягнення спільних цілей щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері.

Правові підстави організації співробітництва Збройних Сил України з відповідними органами інших держав регламентовані положеннями Конституції України, Закону України «Про оборону України», Закону України «Про національну безпеку України», Закону України «Про Збройні Сили України», Закону України «Про порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав», Закону України «Про порядок допуску та умови перебування підрозділів збройних сил інших держав на території України», Воєнної доктрини України, Стратегічного оборонного бюлетеня України, підзаконних нормативно-правових актів, прийнятих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, відомчих актів Міністерства оборони України. Правовою підставою участі Збройних Сил України, їх підрозділів, військових частин і з'єднань, слугують міжнародні договори України та визначене законодавство України.

На думку автора, відомче регулювання значною мірою створює умови для якісного функціонування усієї системи міжнародного співробітництва, а також реалізації міжнародних військових заходів з питань правопорядку.

У підрозділі 3.2. «Впровадження міжнародного досвіду організації правопорядку у Збройних Силах України» обґрунтовується думка, що для ефективної трансформації Військової служби правопорядку з перспективою формування військової поліції необхідно впровадити міжнародний досвід організації правопорядку партнерів з армій країн-членів НАТО, які активно співпрацюють із Збройними Силами України та сприяють їх реформуванню у зазначеній сфері.

Особливу цінність для України становить проаналізований у процесі дослідження досвід США, Канади, Великої Британії, Польщі, Литви з удосконалення діяльності органів військового правопорядку. Автор акцентує увагу на потребі запозичити досвід Сполучених Штатів Америки у даному аспекті при розробці нового спеціального закону «Про Військову поліцію». У цьому контексті з метою покращення рівня забезпечення правопорядку в Збройних Силах України необхідно розробити Методичні рекомендації «Організація діяльності військової поліції у забезпеченні правопорядку». З урахуванням досвіду Збройних Сил Канади пропонуємо розробити Кодекс професійної поведінки військової поліції Збройних Сил України, де деталізовано закріпити права, обов'язки, заборони і питання дискредитації військових поліцейських.

Закріплені цілі і формати співробітництва України з Європейським Союзом мають вагомий прикладний ефект та спрямовані на реформування показників діяльності Збройних Сил України відповідно до європейських норм. Важливе місце у даному процесі посідає забезпечення військового правопорядку і дисципліни, яке фактично є основою усіх перетворень у Збройних Силах України. Завдяки комплексній співпраці України з Європейським Союзом вбачаємо можливість результативного впровадження європейських стандартів військової дисципліни і правопорядку. Разом з тим,

пропонуємо посилити роботу щодо запровадження двостороннього військового співробітництва з більшою кількістю держав-членів Європейського Союзу і вдосконалити взаємодію в рамках уже укладених угод

Значення співпраці з НАТО полягає у наданні абсолютної можливості набутти українським військовим спроможностей, що дозволять не лише відповідати критеріям, необхідним для членства України в НАТО та оперативної сумісності з військовими підрозділами і частинами з країн НАТО, але і професійно реагувати на загрози національній безпеці у воєнній сфері, зберігаючи при цьому правопорядок та військову дисципліну.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження, були сформульовані такі ключові висновки.

1. Забезпечення правопорядку як самостійний і пріоритетний напрям державної політики покладається на систему правоохоронних органів. Незважаючи на відсутність універсального наукового трактування поняття «правоохоронні органи» та відповідно відсутність фіксації його змісту в законодавстві України, як і чіткого закріплення того, які саме функції державних органів необхідно вважати «правоохоронними», правоохоронну діяльність загалом можна трактувати як різновид суспільної охоронної діяльності, що здійснюється компетентними суб'єктами з метою охорони суспільних відносин від правопорушень. При цьому у відповідності із сучасним розумінням українських та зарубіжних вчених, одним з різновидів правоохоронних органів є органи правопорядку, до яких відносять переважно поліцейські служби, військову поліцію, інші органи, до компетенції яких віднесено слідство та оперативно-розшукову діяльність. Виходячи із структури правоохоронних органів загалом та органів правопорядку, в системі яких виділяються уповноважені органи, що здійснюють спеціальну правоохоронну діяльність, відображену в їх назві (службі), відомчому статусі, особливостях правового регулювання, а також наявності в законодавстві України та науковому обігу спеціального терміну «військовий правопорядок», одним з суб'єктів правоохоронної діяльності та забезпечення дотримання правопорядку є органи військового правопорядку, представлені, зокрема, Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України.

2. Військова служба правопорядку є спеціальним правоохоронним формуванням в складі Збройних Сил України, елементом підсистеми органів правопорядку в системі правоохоронних органів України і наділена спеціальним організаційно-правовим статусом. Її належність до системи правоохоронних органів передбачена Законом України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 р., Законом України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» від 7 березня 2002 р. та обґрунтована на науковому рівні. Предметом

правоохоронної діяльності Військової служби правопорядку є зміцнення законності, правопорядку та військової дисципліни у Збройних Силах України. Функціональні особливості діяльності Військової служби правопорядку дають можливість віднести її саме до складу підсистеми органів правопорядку (більш конкретно – військового правопорядку) в системі державних правоохоронних органів. Спеціальний статус формування полягає у підпорядкуванні військовим структурам та пріоритетній належності до системи Збройних Сил України.

3. Упродовж тривалого історичного шляху еволюції на території сучасної України військових правоохоронних органів у XIX ст. сформувалися об'єктивні умови для створення і законодавчої регламентації спеціальних правоохоронних армійських підрозділів в системі державної організації двох імперій, під владою яких перебували українські землі – Російської та Австро-Угорської. Іде мова про війська внутрішньої варти, організовані по типу жандармерії. Продовження традицій формування військової жандармерії спостерігаємо у період революційної боротьби за відновлення державності у 1917–1920 рр., зокрема, в діяльності органів влади УНР та ЗУНР. У радянський період завдання забезпечення правопорядку у Збройних Силах виконували військові комендатури в гарнізонах. Лише у період незалежності в Україні розпочалося формування повноцінної системи діяльності органів правопорядку у Збройних Силах, насамперед Військової служби правопорядку.

4. Військова служба правопорядку у своїй діяльності керується Конституцією України, Кримінальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Законом України «Про Збройні Сили України», спеціальним Законом України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», Законом України «Про національну безпеку України», іншими нормативно-правовими актами. Відповідно до спеціального закону її статус визначається як спеціальне правоохоронне формування, призначене для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України. Компетенція Служби правопорядку полягає у зміцненні законності, правопорядку та військової дисципліни у Збройних Силах України, забезпеченні конституційних прав військовослужбовців.

Військова служба правопорядку може застосовувати передбачені її повноваженнями адміністративні заходи контролю, переконання та примусу, звернутися до інших державних органів і суду, які забезпечать виконання відповідних обов'язків. У своїй роботі вона взаємодіє з юридичною службою Міністерства оборони України. Однак нормами чинного законодавства вона позбавлена прав на проведення досудового розслідування кримінального та адміністративного правопорушення, що в умовах ліквідації військової прокуратури суттєво знижує ефективність та оперативне розслідування військових злочинів чинною системою правоохоронних органів, до того ж в умовах військового конфлікту на сході України.

5. У зв'язку з підвищеними вимогами часу, комплексним реформуванням правоохоронної системи України з урахуванням провідного зарубіжного досвіду на законодавчому рівні проводиться робота щодо надання Військовій службі правопорядку статусу військової поліції. Принциповою відмінністю у статусі між цими формуваннями має стати надання військовій поліції додаткових повноважень, зокрема, на виконання слідчих та оперативно-розшукових функцій, надання права на досудове розслідування корупційних злочинів, вчинених посадовими особами і керівниками Збройних Сил України при виконанні ними службових обов'язків у розташуванні військової частини або на військових об'єктах. Необхідно уточнити компетенцію і повноваження підрозділу правопорядку у Збройних Силах України, удосконалити адміністративно-правові засади регламентування діяльності, визначити основні завдання та права, поглибити рівень структурної і змістовної перебудови зазначеного правоохоронного органу, визначити його обов'язки у сфері повноважень на обмеження прав людини при здійсненні правоохоронної діяльності.

6. З метою забезпечення правопорядку в зоні проведення Операції об'єднаних сил пропонується доповнити спеціальний закон такими завданнями підрозділів Військової служби правопорядку: 1) допомога правоохоронним органам у попередженні та оперативному виявленні злочинів, інших правопорушень; 2) контроль за недопущенням втягнення у злочинну діяльність певних категорій осіб, особливо неповнолітніх; 3) створення перешкод росту насильства та запобігання порушенням прав жителів населених пунктів, що відносяться до зони проведення ООС; 4) запобігання корупції та економічним злочинам, зокрема, серед військовослужбовців; 5) протидія незаконному обігу вогнепальної зброї, боєприпасів і вибухових речовин; 6) запобігання та протидія незаконному обігу наркотичних засобів; 7) боротьба з сепаратизмом і тероризмом, активізація роботи з документування осіб причетних до незаконних озброєних формувань; 8) забезпечення безпеки дорожнього руху, контроль за перевезеннями військовослужбовців, полонених, евакуйованих осіб, вантажів на цій території тощо.

7. Аргументовано, що важливим засобом забезпечення режиму законності і правопорядку як метою діяльності Військової служби правопорядку є правова робота, що проводиться в частинах і підрозділах Збройних Сил України, складовими якої є: правове виховання; видання наказів та інших правових актів; постійний контроль і перевірка виконання розпоряджень; розгляд пропозицій, заяв, скарг; проведення службового розслідування; притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності. При цьому ефективність діяльності формування досягається шляхом дотриманням вимог систематичності і безперервності попереджувальної роботи, послідовністю профілактичної діяльності, поєднанням заходів з вирішенням поточних завдань повсякденної навчально-бойової діяльності, відповідності запобіжних заходів причин правопорушень, використання прогнозу в роботі з профілактики

правопорушень, диференційованого підходу до військовослужбовців і постійного аналізу результатів роботи та її коригування.

8. Запропоновано з метою утвердження режиму законності і правопорядку в Збройних Силах України утворити військові суди як систему спеціалізованих судів у судовій системі України з вирішення кримінальних та адміністративних справ, розгляду справ про адміністративні правопорушення військовослужбовців за такою ієрархією: 1) перша інстанція – окружні військові суди; 2) апеляційна інстанція – Апеляційний військовий суд регіону; 3) касаційний військовий суд – Судова палата з розгляду справ військовослужбовців Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду. Касаційною інстанцією для справ про адміністративні порушення військовослужбовців стане Касаційний адміністративний суд Верховного Суду.

9. Сформульовано авторське визначення поняття «правове регулювання міжнародного співробітництва України щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері», під яким варто розуміти систему нормативно-правових актів та адміністративно-правових механізмів, що комплексно впорядковують процедури організації співпраці Збройних Сил України з відповідними органами інших держав, міжнародними організаціями з метою досягнення спільних цілей щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері.

Констатовано, що одними із шляхів забезпечення належного рівня правопорядку у військовій сфері є впровадження міжнародного досвіду організації правопорядку у Збройних Силах. Завдяки наявному нормативно-правовому забезпеченню та відомчому регулюванню Міністерство оборони та Збройні Сили України можуть послідовно та ефективно здійснювати співпрацю з відповідними органами інших держав, міжнародними організаціями з метою досягнення спільних цілей щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері. Водночас вважаємо за доцільне закріпити усі питання, що стосуються міжнародного військового співробітництва у форматі окремого розділу Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України».

10. Виявлено, що міжнародне співробітництво України з оборонними відомствами США, Канади, Великої Британії, Литовської Республіки, Республіки Польща щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері має тенденцію до розширення із двостороннього до багатостороннього, створює належну основу для модернізації Збройних Сил України і трансформації системи забезпечення військового правопорядку до євроатлантичних стандартів. У результаті активної співпраці Військової служби правопорядку у Збройних Силах України з військовою поліцією ряду зарубіжних країн українські військовослужбовці удосконалюють знання і навички, що дозволяють успішніше виконувати покладені завдання та уможливають інтеграцію в систему Військової поліції НАТО.

11. З метою покращення рівня забезпечення правопорядку в Збройних Силах України запропоновано з урахуванням американського військового досвіду та курсом на євроатлантичну інтеграцію розробити Методичні

рекомендації «Організація діяльності військової поліції у забезпеченні правопорядку». За прикладом Канади рекомендовано розробити Кодекс професійної поведінки військової поліції Збройних Сил України, де деталізовано закріпити права, обов'язки, заборони та питання дискредитації військових поліцейських. Доцільно розробити курси спеціальної підготовки для розвитку різновекторних спеціальних навичок безпосередньо на робочому місці. У майбутньому спеціалізованому законі про військову поліцію, запозичивши досвід Литви, врегулювати питання компетенції, функцій і завдань військової поліції, організаційні процедури, права та обов'язки військових поліцейських, взаємодію військової поліції з іншими правоохоронними органами.

Рекомендовано за прикладом Чехії в рамках формування структур військової поліції законодавчо передбачити і створити окрему Лабораторію для проведення кримінологічних експертиз. Функціонування цієї структури покликане сприяти ефективнішому розслідуванню правопорушень у війську, утверджувати належний рівень правопорядку у Збройних Силах України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Коломієць В. Правові основи, завдання та принципи діяльності Військової служби правопорядку в Збройних Силах України. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. № 4. С. 252–258.

2. Коломієць В. Функціонування військової поліції у забезпеченні правопорядку: міжнародний досвід. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 1. С. 71–74.

3. Коломієць В. М. Організаційно-правові основи формування режиму законності і правопорядку у Збройних Силах України. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2020. № 2. С. 240–242.

4. Коломієць В. М. Формування органів правопорядку у Збройних Силах України: історико-правові аспекти. *Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. Наукові записки. Серія: Право*. 2019. Випуск 7. Кропивницький, 2019. С. 187–190.

5. Vladyslav Kolomyiets. Міжнародне співробітництво України щодо забезпечення військового правопорядку: правові основи. *Studia Prawnoustrojowe*. 2020. No 49. S. 127–137.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Коломієць В. М. Передумови формування органів правопорядку у Збройних Силах України. *Збірник тез доповідей Міжнародної наукової конференції «Тенденції реформування правової системи України і країн світу: правові, психологічні та соціокультурні аспекти» (Тернопіль, 5–6 листопада 2019 р.)*. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2019. С. 116–118.

7. Коломієць В. М. Нормативно-правові засади функціонування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. *Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції “Стратегія розвитку держави в умовах новітніх викликів міжнародному порядку: політичний, правовий, економічний, гуманітарний, екологічний виміри”* (Тернопіль, 5 травня 2020 р.). Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 50–54.

8. Коломієць В. М. Організаційно-правові механізми формування режиму законності і правопорядку у Збройних Силах України. *Матеріали Міжнародної наукової Інтернет-конференції «Актуальні дослідження правової та історичної науки»* (випуск 25). (17.09.2020). URL: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=3028.

АНОТАЦІЇ

Коломієць В. М. Забезпечення правопорядку в Збройних Силах України: адміністративно-правові аспекти. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право (081 – Право). Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2020.

Дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексним дослідженням адміністративно-правового забезпечення функціонування органів правопорядку в Збройних Силах України. У роботі розглянуто: сутність поняття «правоохоронні органи» та «органи правопорядку», правовий статус органів правопорядку Збройних Сил в структурі правоохоронної системи України; історико-правові передумови формування органів правопорядку у Збройних Силах України; нормативно-правові засади функціонування, компетенцію, завдання і функції Військової служби правопорядку у Збройних Силах України; організаційно-правові особливості забезпечення правопорядку у Збройних Силах України; правове регулювання міжнародного співробітництва України щодо забезпечення правопорядку у військовій сфері; упровадження міжнародного досвіду організації правопорядку у Збройних Силах України. Надано пропозиції щодо нормативно-правового та організаційно-правового вдосконалення діяльності органів правопорядку Збройних Сил України.

У роботі знайшов підтвердження висновку про те, що одним з суб'єктів правоохоронної діяльності та забезпечення дотримання правопорядку є органи військового правопорядку, представлені, зокрема, Військовою службою правопорядку у Збройних Силах України. Цей підрозділ розглядається як спеціальне правоохоронне формування, призначене для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України, що є елементом підсистеми органів правопорядку в системі

правоохоронних органів України і наділений спеціальним організаційно-правовим статусом.

Ключові слова: правоохоронні органи, органи правопорядку, Військова служба правопорядку, Збройні Сили України, адміністративно-правове забезпечення, правовий статус, міжнародне співробітництво.

Коломиец В. М. Обеспечение правопорядка в Вооруженных Силах Украины: административно-правовые аспекты. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право, информационное право (081 – право). Западноукраинский национальный университет, Тернополь, 2020.

Диссертация является одним из первых в отечественной юридической науке комплексным исследованием административно-правового обеспечения функционирования органов правопорядка в Вооруженных Силах Украины. В работе рассмотрены: сущность понятия «правоохранительные органы» и «органы правопорядка», правовой статус органов правопорядка Вооруженных Сил в структуре правоохранительной системы Украины; историко-правовые предпосылки формирования органов правопорядка в Вооруженных Силах Украины; нормативно-правовые основы функционирования, компетенцию, задачи и функции Военной службы правопорядка в Вооруженных Силах Украины; организационно-правовые особенности обеспечения правопорядка в Вооруженных Силах Украины; правовое регулирование международного сотрудничества Украины по обеспечению правопорядка в военной сфере; внедрение международного опыта организации правопорядка в Вооруженных Силах Украины. Даны предложения по нормативно-правовому и организационно-правовому совершенствованию деятельности органов правопорядка Вооруженных Сил Украины.

В работе нашел подтверждение вывод о том, что одним из субъектов правоохранительной деятельности и обеспечения соблюдения правопорядка являются органы военного правопорядка, представлены, в частности, Военной службой правопорядка в Вооруженных Силах Украины. Это подразделение рассматривается как специальное правоохранительное формирование, предназначенное для обеспечения правопорядка и воинской дисциплины среди военнослужащих Вооруженных Сил Украины, что является элементом подсистемы органов правопорядка в системе правоохранительных органов Украины и наделен специальным организационно-правовым статусом.

Ключевые слова: правоохранительные органы, органы правопорядка, Военная служба правопорядка, Вооруженные Силы Украины, административно-правовое обеспечение, правовой статус, международное сотрудничество.

Kolomiets B. O. Ensuring legal order in the Armed Forces of Ukraine: administrative and legal aspects. – Qualification scientific work on the rights of manuscripts.

Thesis for a Candidate Degree in Law in specialty 12.00.07 – Administrative law and process; finance law; information law (081 Law). West Ukrainian National University, Ternopil, 2020.

The dissertation is one of the first in domestic legal science complex research of administrative and legal maintenance of functioning of law enforcement agencies in the Armed Forces of Ukraine. The paper considers: the essence of the concept of «law enforcement agencies» and «legal order agencies», the legal status of legal order agencies of the Armed Forces in the structure of the law enforcement system of Ukraine; historical and legal preconditions for the formation of legal order agencies in the Armed Forces of Ukraine; normative and legal bases of functioning, competence, tasks and functions of the Military Law Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine; organizational and legal features of ensuring law and order in the Armed Forces of Ukraine; legal regulation of international cooperation of Ukraine to ensure legal order in the military sphere; introduction of international experience in law enforcement in the Armed Forces of Ukraine. Proposals on normative-legal and organizational-legal improvement of activity of law-enforcement bodies of the Armed Forces of Ukraine are given.

The paper confirms the conclusion that one of the subjects of law enforcement and ensuring legal order is the military legal order agencies, represented, in particular, by the Military Law Enforcement Service in the Armed Forces of Ukraine. This unit is considered as a special law enforcement formation designed to ensure legal order and military discipline among servicemen of the Armed Forces of Ukraine, which is an element of the legal order subsystem in the law enforcement system of Ukraine and endowed with a special organizational and legal status. The special status of the formation is subordination to military structures and priority membership in the system of the Armed Forces of Ukraine.

During the long historical path of evolution on the territory of modern Ukraine of military law enforcement agencies in the XIX century. formed objective conditions for the creation and legislative regulation of special law enforcement army units. We are talking about the troops of the internal guard, organized like a gendarmerie. We continue the tradition of forming a military gendarmerie during the revolutionary struggle for the restoration of statehood in 1917–1920, in particular, in the activities of the UPR and ZUNR fruit bodies. During the Soviet period, the task of maintaining law and order in the Armed Forces was performed by military commandant's offices in garrisons. Only during the period of independence in Ukraine began the formation of a full-fledged system of law enforcement agencies in the Armed Forces, primarily the Military Law Enforcement Service.

The military law enforcement service may apply the administrative measures of control, persuasion and coercion provided by its powers, apply to other state bodies and courts, which will ensure the fulfillment of the relevant duties. In its work,

it interacts with the legal service of the Ministry of Defence of Ukraine. However, the current legislation deprives it of the right to conduct a pre-trial investigation of criminal administrative offenses and offenses, which in the conditions of liquidation of the military prosecutor's office significantly reduces the efficiency and prompt investigation of war crimes by the current law enforcement system.

At the legislative level in Ukraine, work is underway to grant the Military Law Enforcement Service the status of a military police. The fundamental difference in status between these formations should be the granting of additional powers to the military police, in particular, to perform investigative and operational-investigative functions, pre-trial investigation of corruption crimes committed by officials and leaders of the Armed Forces of Ukraine in the performance of their duties or at military facilities. It is necessary to clarify the competence and powers of the law enforcement unit in the Armed Forces of Ukraine, improve the administrative and legal framework for regulating activities, etc.

Proposals for the creation of a three-tier structure of military courts (first, appellate and cassation instances) as a system of specialized courts in the judicial system of Ukraine for resolving criminal and administrative cases, consideration of cases of administrative offenses of servicemen.

Legal regulation of international cooperation of Ukraine in ensuring law and order in the military sphere is defined as a system of regulations and administrative legal mechanisms that comprehensively regulate the procedures for cooperation of the Armed Forces of Ukraine with relevant bodies of other states, international organizations to achieve common law and order goals in military sphere.

The paper analyzes the implementation of international experience in law enforcement in the Armed Forces. Due to the existing legal framework and departmental regulation, the Ministry of Defence and the Armed Forces of Ukraine can consistently and effectively cooperate with relevant bodies of other states, international organizations in order to achieve common goals to ensure law and order in the military sphere.

Keywords: law enforcement agencies, legal order agencies, Military Law Enforcement Service, Armed Forces of Ukraine, administrative and legal support, legal status, international cooperation.

Підписано до друку 19.11.2020 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 1,0.
Зам. № А035-20. Тираж 100 прим.

Видавець та виготовлювач
Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль 46009

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.*

Видавничо-поліграфічний центр «Економічна думка ЗУНУ»
вул. Бережанська, 2, м. Тернопіль 46009
тел. (0352) 47-58-72
E-mail: edition@tneu.edu.ua